

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

O vprašanju redukcije

Že nekaj let se pojavljajo glasovi o redukciji žen v državnih in samoupravnih službah. Kakor so se pojavljali, tako so tudi vselej utihnili. Zadnji čas pa je postalo to vprašanje aktualno; vsa javnost se interesira zanj, piše se o njem po raznih listih, razpravlja po javnih zborovanjih; je to vprašanje, ki se rešuje v vsakem privatnem razgovoru.

Kje je vzrok, oziroma sila, ki hoče odstraniti žene iz poklicev, ki so jih komaj dossegle in so zaživele v njih?

Vedno večja brezposelnost inteligentnega naraščaja je neposreden povod, da se začelo razmišljati, kam z mladino, kje ji dobiti v tej splošni prezaposlenosti službe v poklicu, za katerega je pripravljena.

Da se zaposli mladina, naj se umaknejo žene, začnejo poročene.

V vsem tem javnem razmotrivanju, ali naj ostanejo poročene žene še nadalje v službi ali naj se odslovo, stopa v ospredje največjega zanimanja učiteljica, ki se menda smatra za najbolje situirano ženo izmed vseh v raznih poklicih.

Ker je v tem socialnem boju za obstanek poročena učiteljica ona, ki naj bi po javnem mnenju prva zapustila svoje mesto, je treba premisliti, ali je delo učiteljice res že dovršeno, ko dovrši ure v šoli in potegne vsakega prvega plača.

Ali se je pred leti, ko je ta, danes brezposelna mladina doraščala, kdo vprašal, kam z njo, ko bo dovršila učiteljsko? Izpraševali so se starši in ozek krog zainteresirancev, oni pa, ki bi prvi morali pomisliti, kam z nadprodukcijo naraščaja enega poklica, so otvarjali paralele. Že tedaj se ni ravnalo pravilno, ker bi se morale predvidevati današnje posledice.

Če je v urejenih razmerah kril po en letnik učiteljskega potrebo učiteljev, bi jo v teh šibkih gospodarskih časih tudi, kljub temu, da bi z ozirom na kulturne in prosvetne razmere morali reči drugače.

Ukinila naj bi se tudi vsa privatna učiteljska, pa bi bilo število brezposelnih učiteljskih abiturientov znatno nižje. S tem nočem krati svobode do poljubnega študija posameznicam. Ravno po privatnih učiteljskih študiju velik procent deklet, ki gredo v učiteljski poklic ne morda toliko iz volje in veselja do poklica samega, marveč zato, ker jim je študiranje za učiteljico najpripravnije in najceneje. Z ukinitvijo privatnih učiteljskih bi se mnogo deklet obrnilo v druge poklice.

Nazor in pogled na svet učiteljske abiturientke, ki študira zunaj na državnem učiteljskem, je v primeri z onjo, ki vsa leta pretiči med zidovjem, prirodnejši, širši. Lažje se bo znašla v delu v šoli in zlasti še izven nje kot ona, ki gleda na svet s preveč idealiziranega ali celo romantičnega gledišča.

Nadalje ni zgolj preračunjenost na čim sigurnejšo službo, da je na učiteljskem pripraviš vedno več kandidatov nego kandidatov.

V dokaz, da se odločajo žene za učiteljski poklic iz veselja, je pogled v predvojno dobo, ko je bil učiteljski poklic le malo spoštovan in cenjen. Kdo je tedaj v večjem številu stopal vanj, moški ali ženske? Ženske, ker jim je najbližji, najprirodnejši.

Toda po toči zvoniti je prepozno. Beda brezposelnega učiteljskega naraščaja vedno nujneje išče izhoda. In poročene učiteljice naj bodo prve, ki naj prepuste svoja mesta. Ali res ni drugega izhoda in se more učiteljski naraščaj namestiti le tedaj, če se mu umakne že aktivno učiteljstvo?

Ali so prosvetne razmere prebivalstva v naši državi res že tako na višku, da ni treba novih šol, novih učiteljev?

Odkrit pogled in resnični podatki o prosveti po kmetih kličejo po učiteljstvu, po novih zdravih silah, da dajo narodu najpotrebnejše, vzgojo otrok v nacionalne državljane. — Zadostimo najprej etični, kulturni in nacionalni vzgoji naroda!

Cigave roke naj to delo opravijo, ako ne učiteljske. Zato velja: »država potrebuje čim več učiteljev«, ne pa: »umaknite se, da napravite mesto drugim!« Za vse je dovolj dela, za nas, ki smo že v poklicu, kot za one, ki čakajo nanj.

Zavedajmo se, da so le vzgojeni in izobraženi državljani temelje razvoju in procvitu. Ob tej resnici se bo tudi v državnem budžetu našlo kritje. Šele tedaj, ko bo stvarna potreba po učiteljstvu krita, naj se prične z razmotrivanjem, kdo je prvi poklican, da se umakne brezposelnim učiteljskim abiturientom, če bi jih v tem primeru še imeli.

Res, da je število poročenih učiteljic minimalno v primeri z neporočenimi. Mislimi pa je treba na to, da bo prišlo lahko do redukcije neporočenih, ako se uresniči redukcija poročenih. V tem primeru bi se pa kršilo

načelo, da so vsi državljani, torej tudi žene enako zainteresirane na javnem življenju in javnih delih.

Žena ne more več nazaj, prvič radi svojega duševnega razvoja, drugič z ozirom na zahteve sodobnega življenja. Treba je na dan z vsemi argumenti, da se prepreči kršitev ženskih pravic.

Ni prav, da se z redukcijo žen hoče prištediti tam, kjer je to najmanj na mestu. Štednja naj se prične tam, kjer mesečni prejemki enega samega znašajo mnogo preko življenjskega minimuma. Tu je potrebno znižanje prejemkov, ne pa tam, kjer je komaj toliko, da se živi. Učiteljica, poročena z učiteljem, pa tvori še prav posebno izjemo.

Poglejmo naše dvorazrednice! Kjer je nameščen učiteljski par, tam je učiteljstvo leta in leta v kraju, drugače pa se menjajo leto za leto. Kjer ni stalnosti, je otežkočeno vsako delo.

Učiteljevo delo ni tako intenzivno, če v kraju ni zadovoljen in želi drugam. Kratak čas bivanja ne dopušča upogleda v krajevne potrebe in posebnosti, ki so za uspešno delo potrebni.

Sedaj, ko učiteljstvo vrši še obširno in dalekosežno izvenšolsko delo na polju narodnega prosvetevanja, je spoznanje gornjih momentov še važnejše. Učitelj se mora v kraju ugodno počutiti, da želi živeti in ostati v njem.

V krajih, ki so oddaljeni od kulturnih in prometnih središč, se še najlaže vživi učiteljski par.

V delu za narodov, kulturni in nacionalni prepoved sta učitelj in učiteljica, mož in žena duhovna celota, ki izpopolnjujeta drug drugega, iščeta novih smeri, novih poti za dosego ciljev, skupno trpita ob neuspehih, iskajoča kot osamljena, za istim smotrom stremeča inteligenta opore drug v drugem.

Vse navedeno jasno dokumentira, kako velikega pomena za posamezne kraje je službovanje moža in žene na nižje organiziranih šolah. Odveč je zato vprašanje člana banskega sveta: »Kako more biti mož šef svoji ženi?«

Premotrimo še socialno stran učiteljskega para. So prejemki res tako veliki? Kdor ima priliko z njimi gospodariti, bo brez dvoma drugače mislil.

Učitelju pa je treba še mnogo več, kot da se priživi in obleče družino. Ob tako malih prejemkih nima niti potrebne volje (ker mu jo izčrpa boj za obstanek družine) niti sredstev za nadaljnjo izobrazbo. Kjer služita oba, je komaj za spoznanje bolje.

Kako naj si mlad učitelj ustvari dom, če se ne bo ozrl za nevesto v službi, pa naj si bo to učiteljica ali druga poklicna delavka. Le tako je mogoče, da si uredi skromen dom.

Žena torej sgradi in sovrzdrži dom in družino. Vzemimo ji to, pa bo mnogo družin pahnjenih v glad in propast.

Če je dobra družina celica vsake države ali bo država dopustila, da ji razpadajo celice za celice. Mislim da ne, zlasti ne sme to biti učiteljska družina, saj vendar vedno trdimo, da mora biti učitelj tudi v etičnem pogledu zgled svoji okolici. Ako bo družina imela nepovoljne pogoje za obstanek, bo izgubila na svoji etični višini.

Zelo čudno izzvene tudi besede, ki jih je zapisala neka učiteljska abiturientka: »Če bomo srečale može, ki nas bodo s svojo eksistenco lahko vzdrževali, se bomo poročile, sicer pa ostanemo same.«

Upam, da je to le mišljenje posameznice in ne vseh brezposelnih tovarišic. Koliko izmed vas bo srečalo može, ki vas bodo s svojo eksistenco lahko preživljali? Tedaj pač morate že naprej misliti, da se ne bo treba poročiti.

Kaj pa one, ki ne bodo tako srečne? Samo dvoje: odreči se temu, kar je po vseh pisanih in nepisanih zakonih človekova pravica — ustvariti dom, družino, ali pa iti preko tega.

Oprijete ste se napačnega izhoda, raje podajte roko nam, od vas tako osovraženim poročenim učiteljicam, da skupno manifestiramo za naše prirodne pravice.

Kako morete ve, ki vendar stremite naprej, postaviti tako reakcionarne zahteve, pri tem pa pozabljati, da smo si komaj priborile pravice, ki nam ženam pritičejo.

Bodimo si tovarišice, učiteljice po stanu, žene po srcu. V skupni borbi bo uspeh, v razdvojenosti poraz. Zato ne izmikajte tal tam, kjer boste stale jutri.

H koncu še enkrat: ne z redukcijo, s množičnimi močmi bomo dvignili kulturni, gospodarski in nacionalni nivo naroda in po njem moč države.

Ta resnica bodi pred očmi onim, ki odločajo in nam, ki se borimo!

And.

Vesele velikonočne praznike želi vsem članicam in članom JUU

Sekcija za dravsko banovino

„Mlada Jugoslavija“

»Mlada Jugoslavija«, poizkusna številka mladinskega časopisa, je pred menoj. Res, poizkusna, ker se jej vidi, da še le išče mesta, ki naj ga zavzame v štivu naše ljudskošolske mladine.

Vse polemike, ki so do sedaj izšle o vprašanju mladinskega časopisa, niso točno razjasnile vprašanja, v kakšnem razmerju naj bo do sedanjih čitank, ki se rabijo v šoli in do dobro urejanega »Našega roda«.

Naše čitanke gotovo ne zadovoljujejo ne učiteljev ne učencev, ker so silno siromašne po svoji realni kot leposlovni vsebini. Dobri etični sestavki so v njih tako redki, da jih pride komaj par na vsako šolsko leto.

Snov iz realij je podana na tako suhoparen način, da ne vzbudi zanimanja in ljubezni pri učencih do predmetov.

Leposlovno stran izpopolnjuje dobro »Naš rod«, tako da se mi zdi, da ni potrebno z leposlovnimi sestavki, ki imajo samo začasno vrednost, polniti mladinskega časopisa. Kar prejme uredništvo dobrih sestavkov, naj jih objavi v »Našem rodu«.

Mladinski časopis naj prinese več življenja v šolo, naj pomaga pri pouku in doma. Vsa vprašanja iz kulturnega, socialnega in gospodarskega življenja spadajo vanj, v kolikor so dojemljiva za otroke in imajo izobrazno ali vzgojno vrednost. V tem vidim veliko pomanjkljivost v prvi številki, za katero je imel uredniški odbor dovolj časa, da pripravi gradivo. Aktualne novice so na prvi strani (šest) in članka o Masaryku in Jurčiču. — Spomin na deda« bi spadal v podlistek.

Ali ne bi bilo primerno in potrebno nekaj o našem parlamentu, ki ima ravno razpravo o državnem proračunu, s stališča državljanske vzgoje. Obisk našega kralja v Bolgariji in Turčiji ter zadnja vojnja bolgarskega kralja preko našega ozemlja ter sestanek z našim kraljem na potu, s poudarkom na zblizbanje z Bolgari. Dalje o gospodarstvu v Bosni (Lubija) in o vremenskih neprilikah v Liki itd. Pregled po tujem svetu je izpolnjen samo z notico o papežu Piju XI. Naše zasledeno ozemlje je omejeno samo z ozirom na Bevkovo konfinacijo.

»Moja prva pesem«, bi bila primerna za podlistek. Pokonci, pokonci, zaspanci je še dober sestavek, ali ni dovolj v otroškem duhu. »Užitna gnezda morskih lastav«, — članek ni časovno primeren, ker še ni lastov — in bi moral iziti v aprilski številki. Članek »V marcu na drugih celinah« ni pisan za mladino.

Dečji dnevi za saditev sadnega drevja

Uvedbo dečjih dni za saditev sadnega drevja, posebno orehov, kakor jih namerava uvesti banska uprava, bi bilo iz vzgojno poučnih, pa tudi gospodarskih vidikov toplo pozdraviti. Šolska mladina zadnjih šolskih let bi s takim delom dobila brez dvoma obilo pobude in veselja za poznejše udejstvovanje, saj bi bili po šolski mladini izvršeni in oskrbovani nasadi najuspešnejši pripomoček za vzgojo vnetih sadjarjev. Za uspešno izvršitev tega dela pa bi bilo nujno potrebno, da sodeluje ta z upravitelstvom šole tudi šolska in upravna občina (kmetijski odbori) ob pomoči banovine.

Za saditev sadnega drevja po šolski deci, naj bi prišla pred vsem v poštev primerna šolska in občinska zemljišča, ker so ta tudi pozneje pri oskrbovanju drevja mladini najlaže dostopna. V drugi vrsti bi bilo s sodelovanjem občinskih uprav začeti zasajati sadne drevede ob občinskih potih, v tretji vrsti pa bi zasajati sadno drevje sporazumno z lastniki zemljišč tudi ob vaških potih.

V kolikor bi ne bilo to izvedljivo, odnosno, bi bilo tekom let to izvedeno, bi prišli na vrsto posamezni posestniki, posebno starši marljivih in za sadjarstvo vnetih učencev.

V prvih treh primerih bi morala občina, odnosno vas, pod vodstvom učitelja, ki bi vodil zasajanje, in ob sodelovanju učencev kopati jame in pripraviti potreben gnoj, kole itd. Sadna drevesa, bi dala v prvi vrsti šolska drevesnica, za kar bi moral vsako leto dati pomoč kmetijski odbor upravne občine.

Kadar bi sadili na privatnem zemljišču, bi moral lastnik zemljišča preskrbeti vse potrebno za saditev. Drevesca pa bi tudi v tem primeru dala šolska drevesnica pod zgoraj navedenimi pogoji.

Poleg tega bi bilo potrebno organizirati tudi zasajanje pri privatnikih. Pri tem delu bi sodelovali učenci pod vodstvom učitelja, seveda le tedaj, če posestnik zemljišča na to pristane in se vrši saditev po obče uveljavljenih izkušnjah pravilnega sajenja.

Zdravniška posvetovalnica za otroke ali oddelek »Zdravje« bi moral obsegati važnejša poročila iz zdravstvenega področja in med njimi navodila za nego zdravja in o telesni vzgoji na pr. statistično poročilo o davici v Sloveniji s kratkim navodilom, kako se je očitamo; v vsakem mesecu je »sezona« za kako nalezljivo bolezen, sedaj je na pr. influenza — španska gripa.

Toplomer pripoveduje, bi bilo dovolj po eno točko v vsaki številki; naenkrat vse tri je preveč, ker otrok čita rajši kratke lanke.

»Kako si ljudje medsebojno pomagajo« je pisano v šolskem stilu z moralnim repkom.

Iz gospodarstva sta dve notici, ki sta prav siromašni in brez življenja. V to rubriko bi morala priti poročila o prodaji našega blaga iz vseh področij, izvozu, uvozu, cenah blaga na trgu in v veletrgovini itd. To bi nadomestovalo učitelju oziroma učencem »Statistične letnike«, ki so preobširni in predragi ter dajalo snov za računstvo v višjih razredih.

V oddelku »Mladina piše« bi bila lahko poleg leposlovnih sestavkov tudi poročila o važnejših kulturnih prireditvah in dogodkih iz naše ožje domovine. Na pr. poročilo o mladinskem zboru iz Trbovelj, kaj namerava prirediti in kje ter o drugih mladinskih pevskih zborskih in šolskih odrih.

Iz vsega navedenega bi posnel, da naša mladina potrebuje lista, ki bo z njo živel in dihal v tistem tempu kakor gre danes življenje, in mu kazal narod od duhovne, socialne in gospodarske plati, v kolikor že sama mladina sodeluje na teh področjih. Priznati je treba, da je mladinski list težje urejevati, kot kateri drugi list za odrasle, kar je dobro za mladino, je dobro tudi za odrasle; ne velja pa obratno, da bi bilo dobro za mladino, kar je dobro za odrasle. Zato mora urednik vsake rubrike dobro premisliti in pretehtati, kaj je primerno po izobrazbeni in vzgojni vrednosti in sprejemljivo po obliki za določeno stopnjo starosti. Škoda, da ni mogoče izdajati lista za nižjo, srednjo in višjo stopnjo, da bi vsak otrok dobil le tisto, kar je za njegovo stopnjo primerno.

Začetek je tukaj, čeprav še ne odgovarja časopis vsem zahtevam, vendar smo lahko zadovoljni z njim, ker nam daje upanje, da se bo s časom izpopolnil in tako vršil veliko in važno nalogo pri izobrazbi in vzgoji naše mladine.

V kolikor ne bo mogoče vzgojiti sadnega drevja v šolskih drevesnicah, bi ga prispevala banovina iz banovinskih drevesnic, kar bo pred vsem potrebno za domači oreh.

Da pa bi bila uvedba šolskih dečjih dni povsem uspešna, bi bilo potrebno, da učenci drevje po sajenju tudi oskrbujejo. Lastniki zemljišč bi bili dolžni skrbeti za potrebni gnoj in nabavo sredstev za zavarovanje drevja in pokončevanje sadnih škodljivcev.

Ob šolskih dečjih dnevih bi ob sebi umevno smeli saditi le one vrste sadnega drevja, ki jih določa za posamezna okrožja sadni izbor za dravsko banovino.

Da pa bi nameravana uredba šolskih dečjih dni za saditev sadnega drevja uspela in se že v vseh začetkih pravilno, preudarno in smotreno pričela, je potrebno začeti takoj z organizacijo in zbiranjem podatkov, da bi imeli do jeseni točen pregled sestavljenih dogovorov in programov za posamezne šole, da bi bilo mogoče pozimi določiti tudi pomoč s sadnimi drevesci iz banov. drevesnic, kjer bi bilo to potrebno. Za izvedbo dečjih dni za saditev sadnega drevja bi bilo istočasno z objavo šolam, krajevnim šolskim odborom in občinam, priložiti tudi zadevni pravilnik.

Nasadi ob občinskih in vaških potih, kakor tudi na občinskih in šolskih zemljiščih, bi dobili lahko tudi imena po raznih za pozvdigo sadjarstva, šolske vzgoje in narodnega gospodarstva znanih in zaslužnih možeh.

Šolski dečji dnevi za saditev sadnega drevja bodo brez dvoma lahko velikega vzgojnega in gospodarskega pomena, zato smo prepričani, da jih bo učiteljstvo z veseljem pozdravilo. Pod skupnim vodstvom in s skupnim delom bo mogoče posredno navdušiti za koristne nasade in olupšavo naše vasi tudi odrasle vaščane. Zeleti bi bilo, da se za to važno vprašanje zanimamo, o njem razpravljamo in iščemo poti in sredstev za čim uspešnejšo izvedbo. Dobro započeto in pravilno izvedeno delo bo lahko rodilo nepričakovano lepe uspehe.